

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า

สรุปข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้า โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรก้าวหน้า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

๒. พรรคเกษตรก้าวหน้า ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

๓. พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยปี ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๕ ได้รับรายงานเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ โดยพรรคเกษตรก้าวหน้าได้ส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ สรุปว่า มีการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามที่ได้รับ การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานที่พรรคเกษตรก้าวหน้าแจ้งขอรับการสนับสนุน

๔. เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองจากพรรคการเมืองต่าง ๆ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้ง

(นายทะเบียนพรรคการเมือง) พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีที่ผ่านมาตามที่พรรคการเมืองรายงาน การใช้จ่ายเงินมายังสำนักงาน ฯ

คณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รายงาน ผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยมีข้อสังเกตว่า พรรคเกษตรก้าวหน้า จะต้องชี้แจงหรือส่งเอกสารเพิ่มเติม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงแจ้งให้พรรคเกษตรก้าวหน้าชี้แจงและส่งเอกสาร เพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคเกษตรก้าวหน้า พรรคเกษตรก้าวหน้าได้ชี้แจง และส่งเอกสารเพิ่มเติม จากการตรวจสอบเอกสารพบว่า พรรคเกษตรก้าวหน้าจะต้องส่งคืนเงิน กองทุน ฯ ตามโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่ม จำนวน ๘๒,๗๐๐ บาท เนื่องจากไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน แต่พรรคเกษตรก้าวหน้ายังไม่ส่งคืน

สำหรับการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ อยู่ระหว่างการ ตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง

๕. นายสนม วงศ์อินทร์อยู่ รักษาการเลขาธิการพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้าที่ตนเองเป็นกรรมการบริหารพรรคอยู่ด้วย สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ฯ และต่อมาได้มีคำสั่งนายทะเบียน พรรคการเมือง ที่ ๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการใช้ จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคเกษตรก้าวหน้า (คณะกรรมการ ฯ)

๖. คณะทำงาน ฯ จึงได้รวบรวมแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รับการ สนับสนุนจากกองทุน ฯ และรายงานการใช้จ่ายเงินที่พรรคเกษตรก้าวหน้ารายงานการดำเนินการ ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้ดำเนินการตรวจสอบบัญชีและทรัพย์สิน ของสำนักงานใหญ่และสาขาพรรคเกษตรก้าวหน้าและเอกสารหลักฐานการจ่ายเงิน สรุปผล การตรวจสอบได้ดังนี้

๑) พรรคเกษตรก้าวหน้ามีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานและโครงการ ประจำปี ๒๕๔๔ และปี ๒๕๔๕ และเป็นกรณีที่มีปัญหาต้องดำเนินการตรวจสอบ ดังนี้

๑.๑) ปี ๒๕๔๔ จำนวน ๕ โครงการ ซึ่งได้แก่โครงการที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ดังนี้

(๑) โครงการอบรมสัมมนาเพื่อหาสมาชิกเพิ่ม

- ค่าพิมพ์หนังสือ กลยุทธ์การหาสมาชิกเพิ่ม ๑๐,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์หนังสือ พรรคเกษตรก้าวหน้าคือเส้นทางสุดท้าย ๑๐,๐๐๐ บาท

(๒) โครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค

- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๔๖,๗๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์บัตรสมาชิก ๓๖,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์ใบสมัครสมาชิก ๔๒,๐๐๕ บาท

(๓) โครงการจัดอบรมสัมมนาทั่วประเทศโดยสาขาพรรค

- ค่าพิมพ์หนังสือ การเมืองเรื่องของประชาชน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๓๐,๐๐๐ บาท

(๔) โครงการสภาเศรษฐกิจ

- ค่าพิมพ์หนังสือ สภาเศรษฐกิจชุมชน ๑๒,๐๐๐ บาท
- ค่าพิมพ์แผ่นพับ ๑๗,๓๑๐ บาท

(๕) โครงการกลุ่มเจ็ดเข้มแข็ง

- ค่าพิมพ์แบบฟอร์มกลุ่มเจ็ด ๓๔,๓๔๐ บาท
- ค่าพิมพ์หนังสือ คู่มือการบริหารงานกลุ่มเจ็ด ๓๔,๓๔๐ บาท

๑.๒) ปี ๒๕๔๕ จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง โดยเป็นโครงการที่ขอรับการสนับสนุนค่าจ้างบุคลากรในอัตราจ้าง ดังนี้

- ผู้อำนวยการพรรค ๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน
- รองผู้อำนวยการพรรค ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน
- เจ้าหน้าที่ธุรการ (๒ อัตรา) ๕,๗๔๐ บาท/เดือน

๑.๓) โครงการปี ๒๕๔๔ เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ตามที่พรรคเกษตรก้าวหน้า รายงานพร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสารประกอบด้วย ใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๕, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕

๑.๔) โครงการปี ๒๕๔๕ ได้แก่โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพพรรคเข้มแข็ง ซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้รายงานพร้อมทั้งจัดส่งสำเนาหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างนายเอกราช ป็องคำสิงห์ รองผู้อำนวยการพรรค ประกอบด้วย สัญญาจ้างและหลักฐานการรับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ระหว่างเดือนมกราคม – สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน

๒) ตามที่คณะทำงานตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รายงานผลการตรวจสอบ ฯ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยมีข้อสังเกตตามข้อ ๔ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕ ให้พรรคเกษตรก้าวหน้า ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) ชี้แจงกรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ของปี ๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายเงินข้ามปีที่ได้รับการสนับสนุน

๒.๒) ให้ส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติม ในโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มโดยสาขาพรรค ดังนี้

(๑) หลักฐานการใช้จ่ายเงินค่าจัดพิมพ์แผ่นพับ จำนวน ๔๖,๗๐๐ บาท

(๒) ค่าจัดพิมพ์บัตร จำนวน ๓๖,๐๐๐ บาท

๓) พรรคเกษตรก้าวหน้ามีหนังสือลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๖ ชี้แจงว่า กรณีหลักฐานการใช้จ่ายเงิน ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ การส่งพิมพ์และการจ่ายเงินอยู่ในปีที่พรรคได้รับงบประมาณปี ๒๕๔๔ แต่พรรคไม่ได้เรียกใบเสร็จรับเงินจากโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ ในปี ๒๕๔๔ ดังนั้น เมื่อสิ้นปี พรรคเกษตรก้าวหน้าต้องปิดบัญชีซึ่งบุคคลและผู้ตรวจสอบบัญชีของพรรคเกษตรก้าวหน้า ได้แจ้งให้พรรคเกษตรก้าวหน้าไปเรียกเอาใบเสร็จรับเงินจากโรงพิมพ์ ฯ ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕

๔) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะทำงาน ฯ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๖ ได้ดำเนินการตรวจสอบ ดังนี้

๔.๑) การตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๔ โดยตรวจสอบจากใบกำกับภาษี/ใบส่งของของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ เล่มที่ ๐๑ เลขที่ ๑๕, ๒๐, ๒๑, ๒๒ และ ๒๓ ซึ่งได้ทำการสอบปากคำนางพรเพ็ญ ทองอุทัยศรี เจ้าของโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ ให้ถ้อยคำ่าว่า พรรคเกษตรก้าวหน้า้างพิมพ์เอกสารตามรายการในปี ๒๕๔๔ จริง แต่การจ่ายเงินได้จ่ายเป็นงวด ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ มาจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ เมื่อพรรคเกษตรก้าวหน้า้างเงินให้โรงพิมพ์ ฯ ครบถ้วน จึงได้ออกใบเสร็จรับเงินเลขที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการออกใบเสร็จย้อนหลัง

๔.๒) การตรวจสอบเอกสารการใช้จ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๕ โดยตรวจสอบจากเอกสารการจ้างรองผู้อำนวยการพรรคเกษตรก้าวหน้า ปรากฏว่า

(๑) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรคอัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ซึ่งได้สอบปากคำนายเอกราช ฯ ปรากฏว่า ไม่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่ามีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรค ของนายเอกราช ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนมกราคม – สิงหาคม ๒๕๔๕ รวม ๘ เดือน

(๒) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้จ้าง นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นรองผู้อำนวยการพรรคอัตราเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ซึ่งได้สอบปากคำนางเพียรทรัพย์ ฯ ปรากฏว่าได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท แต่ได้ลงนามในใบสำคัญการรับเงินเพียงใบเดียวและในใบสำคัญรับเงินไม่มีการระบุจำนวนค่าจ้าง แต่เมื่อตรวจสอบกับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๕ พร้อมหลักฐานการจ่ายเงิน ปรากฏว่ามีหลักฐานการรับเงินเดือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการพรรค ของนางเพียรทรัพย์ ฯ เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เดือนกันยายน-ธันวาคม ๒๕๔๕ รวม ๔ เดือน

(๓) จากการตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายเงินซึ่งพรรคเกษตรก้าวหน้าได้มีการจัดพิมพ์เอกสารจากโรงพิมพ์พรศิริการพิมพ์ และโรงพิมพ์บุคดิการพิมพ์ ทั้งนี้ จากการสอบปากคำของนายบุคดิ โพนหลวง กรรมการบริหารพรรคเกษตรก้าวหน้า ทำให้ทราบว่านายบุคดิ ฯ เป็นเจ้าของ

บุคคลิกการพิมพ์ และได้ปิดกิจการปลายปี ๒๕๔๕ สำหรับใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยโรงพิมพ์บุคคลิกการพิมพ์
ทั้งหมด ๔ ฉบับ ดังนี้

- (ก) ใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑ เลขที่ ๓ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕
จำนวน ๑,๓๕๐ บาท
- (ข) ใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑ เลขที่ ๔ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕
จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- (ค) ใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑ เลขที่ ๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕
จำนวน ๑๐๐,๓๓๐ บาท
- (ง) ใบเสร็จรับเงิน เลขที่ ๑ เลขที่ ๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕
จำนวน ๒๔๐,๓๐๐ บาท

(๔) ตรวจสอบการลงบัญชี ประจำปี ๒๕๔๕ สรุปการตรวจสอบการลงบัญชี
รายรับ-รายจ่าย ของพรรคเกษตรก้าวหน้า ประจำปี ๒๕๔๕ ปรากฏว่าการลงบัญชีมีบางรายการไม่ตรง
กับใบเสร็จรับเงิน/ใบสำคัญรับเงิน/ใบสำคัญจ่ายเงิน เช่น การจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร และค่าเช่า
สำนักงาน

๓. คณะทำงาน ฯ ได้พิจารณาแล้ว ดังนี้

๑) พรรคเกษตรก้าวหน้าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ กล่าวคือ

๑.๑) รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔
การใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องกรณีการจัดพิมพ์เอกสารปี ๒๕๔๔ เนื่องจากได้มีการจ่ายเงินข้ามปีโดยจ่ายเงิน
ครบถ้วนในปี ๒๕๔๖ ซึ่งการดำเนินงานของพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี
๒๕๔๔

๑.๒) รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕
การใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องกรณีค่าจ้างบุคลากร และทำหลักฐานเท็จกรณีใบสำคัญรับเงินค่าไปรษณีย์ ฯ
สาขาพรรค ลำดับที่ ๔

๑.๓) การจัดทำบัญชีของพรรคเกษตรก้าวหน้า ปี ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐

๒) พรรคเกษตรก้าวหน้ามีการรายงานการใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ กล่าวคือ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคเกษตรก้าวหน้าในรอบปีปฏิทินไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ดังนี้

๒.๑) กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากการจัดพิมพ์เอกสารของพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งพรรคได้รายงานการใช้จ่ายเงินว่าได้ชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว แต่ข้อเท็จจริงได้มีการชำระค่าจัดพิมพ์เอกสารดังกล่าวครบถ้วนในปี ๒๕๔๖

๒.๒) กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เนื่องจากการจ้างบุคลากรของพรรคเกษตรก้าวหน้า ซึ่งพรรคได้รายงานการใช้จ่ายว่าได้ชำระค่าจ้างบุคลากรตามจำนวนและอัตราค่าจ้างที่ได้อนุมัติแผนงานและโครงการ แต่ข้อเท็จจริงพรรคได้จัดทำหลักฐานการจ่ายเงินค่าจ้างบุคลากร (ใบสำคัญรับเงิน) เป็นเท็จ โดยมีบุคลากรของพรรคบางคนไม่เคยได้รับเงินค่าจ้างดังกล่าว และไม่เคยลงลายมือชื่อรับเงินในใบเสร็จรับเงินของพรรคแต่อย่างใด ซึ่งการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าว ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๒.๓) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความรอบคอบ คณะทำงานฯ จึงเห็นควรนำเรื่องดังกล่าวเสนอให้คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติพิจารณาเพื่อเสนอความเห็น ว่าสมควรเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคเกษตรก้าวหน้าหรือไม่ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ

๘. ในคราวประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๖ วันอังคารที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะทำงานฯ

๙. ในคราวประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๑๒๓/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมใหญ่พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี ๒๕๔๔ และรอบปี ๒๕๔๕ ของพรรคเกษตรก้าวหน้าไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้งสองกรณี คือ กรณีการจัดพิมพ์เอกสารและกรณีการจ่ายค่าจ้างบุคลากรของพรรคเกษตรก้าวหน้า

จึงมีมติเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำคำร้องเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้า

๑๐. การที่พรรคเกษตรกรก้าวหน้า ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้า

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๓๘ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง”

มาตรา ๓๘ “บัญชีของพรรคการเมืองและบัญชีของสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย

(๑) บัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับ และแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย

(๒) บัญชีแสดงรายรับจากการบริจาคตามมาตรา ๔๘

(๓) บัญชีแยกประเภท

(๔) บัญชีแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน

การลงรายการบัญชีต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์โดยครบถ้วน

บัญชีตาม (๑) และ (๒) ต้องลงรายการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่รายการนั้นเกิดขึ้น

บัญชีตาม (๓) และ (๔) ต้องลงรายการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น”

มาตรา ๓๙ “พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองต้องปิดบัญชีครั้งแรกภายในวันสิ้นปี ปฏิทินที่ได้จัดแจ้งการจัดตั้งขึ้น และครั้งต่อไปเป็นประจำทุกปีในวันสิ้นปีปฏิทิน

การปิดบัญชีให้จัดทำงบการเงิน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย งบดุลและงบรายได้และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง กรณีที่มีสาขาพรรคการเมือง งบการเงินให้รวมถึงงบการเงินของสาขาพรรคการเมืองทุกสาขาพรรคการเมืองด้วย

งบดุลต้องแสดงรายการ สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของพรรคการเมือง
งบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างน้อยต้องแสดงที่มาของรายได้ ซึ่งได้รับจากเงินบริจาค เงินสนับสนุน
จากรัฐ และรายได้อื่นที่มีกับทางใช้ไปของค่าใช้จ่ายดำเนินการของพรรคการเมือง โดยเฉพาะค่าใช้จ่าย
ในการเลือกตั้งต้องแสดงไว้โดยชัดเจน

งบดุลต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี”

มาตรา ๔๐ “งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรองแล้วต้องเสนอที่
ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติภายในเดือนเมษายนของทุกปี โดยแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า
และเปิดเผยไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติแล้วตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าพรรคการเมือง
ต้องรับรองความถูกต้องร่วมกับற்றுญิกพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบการเงิน
ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติพร้อมทั้งสำเนาบัญชี
ตามมาตรา ๓๘

เมื่อนายทะเบียนได้รับงบการเงินและสำเนาบัญชีตามวรรคสองแล้ว ให้นายทะเบียนเสนอต่อ
คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบและประกาศให้สาธารณชนทราบ”

มาตรา ๖๑ “คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุน
ในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง
อย่างเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๖๒ “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่
บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี
ปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปี
ถัดไป”

มาตรา ๖๓ “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดได้รับเงินสนับสนุนไปแล้ว ถ้าต่อมาปรากฏต่อ
นายทะเบียนว่าพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๐
ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนดังกล่าวและให้นายทะเบียนนำเงินสนับสนุนที่เรียกคืนส่งเข้า
กองทุน”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อยเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้นำศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๖๕ “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒ หรือกระทำการตามมาตรา ๖๖ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

มาตรา ๘๐ “หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่ง ตามมาตรา ๓๑ วรรคสาม หรือมาตรา ๓๔ วรรคสาม หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

มาตรา ๘๑ “คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือประธานสาขาพรรคการเมืองผู้ใด ไม่จัดให้มีการทำบัญชีของพรรคการเมือง หรือสาขาพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๓๗ หรือจัดให้มีการทำบัญชีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองโดยละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชี ซ่อนเร้นหรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การแสดงที่มา ของรายได้และการใช้จ่ายของพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

ประเด็นการวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้า เนื่องจากพรรคเกษตรกรก้าวหน้าจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พรรคเกษตรกรก้าวหน้า ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ในการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. การจ่ายเงินค่าจ้างพิมพ์เอกสารของพรรคในปี ๒๕๔๔ ได้จ่ายเป็นงวด ๆ และจ่ายครบถ้วนในปี ๒๕๔๖

๒. มีการจ้างบุคคลเป็นรองผู้อำนวยการพรรค ๒ คน คนแรกคือ นายเอกราช ป็องคำสิงห์ เป็นเวลา ๘ เดือน ในอัตราค่าจ้างเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท แต่นายเอกราชฯ ให้ถ้อยคำว่าจะไม่เคยได้รับเงินเดือนและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสำคัญรับเงินเดือน คนที่ ๒ คือ นางเพียรทรัพย์ ทุมรินทร์ เป็นเวลา ๔ เดือน ในอัตราเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท นางเพียรทรัพย์ฯ ให้ถ้อยคำว่าได้ลงนามในใบสำคัญรับเงินเพียงใบเดียวและในใบสำคัญไม่ได้ระบุจำนวนเงินค่าจ้าง

๓. นางนุจรินทร์ โคตรธรรม หัวหน้าพรรคเกษตรกรก้าวหน้า ไม่คัดค้านข้อกล่าวหาและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้า ตามคำร้องของผู้ร้อง ต่อไป

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว เห็นว่าพรรคเกษตรกรก้าวหน้า รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้าได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเกษตรกรก้าวหน้า

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ